

ДСТУ 3911—99
(ГОСТ 17.9.0.1—99)

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

Охорона природи
Поводження з відходами

ВИЯВЛЕННЯ ВІДХОДІВ
І ПОДАННЯ
ІНФОРМАЦІЙНИХ ДАНИХ
ПРО ВІДХОДИ

Загальні вимоги

Видання офіційне

ДЕРЖСТАНДАРТ УКРАЇНИ
Київ

ПЕРЕДМОВА

- 1 РОЗРОБЛЕНО І ВНЕСЕНО Чернівецьким державним науково-технічним центром з міжгалузевих і регіональних проблем екологічної безпеки та ресурсозбереження (ДНТЦ «Екоресурс»), Міждержавним технічним комітетом зі стандартизації «Вторинні матеріальні ресурси» (МТК 349), Міждержавним технічним комітетом зі стандартизації «Управління станом довкілля» (МТК 508), Київським інститутом промислової екології (ІПЕ), Всеросійським науково-дослідним інститутом стандартизації, інформації і сертифікації сировини, матеріалів та речовин (ВНИИЦСМВ)
- 2 ЗАТВЕРДЖЕНО наказом Держстандарту України від 8 вересня 1999 р. № 167
- 3 ВВЕДЕНО В ДІЮ наказом Держстандарту України від 3 лютого 2000 р. № 97
- 4 ВВЕДЕНО ВПЕРШЕ
- 5 РОЗРОБНИКИ **З. С. Бройде**, канд. техн. наук (керівник розробки); **Ю. А. Макаров**, **І. Й. Рождов**, **Л. І. Толкова**, **А. І. Сігал**, канд. техн. наук; **І. З. Аронов**, канд. техн. наук; **В. Г. Братчиков**, канд. техн. наук; **В. А. Уліцький**, канд. фіз.-мат. наук; **О. Ю. Васильвицький**, канд. хім. наук

© Держстандарт України, 2000

Цей стандарт не може бути повністю чи частково відтворений, тиражований і розповсюджений як офіційне видання без дозволу Держстандарту України

ЗМІСТ

	С.
1 Галузь використання	1
2 Нормативні посилання	2
3 Визначення	2
4 Позначення і скорочення	3
5 Загальні вимоги до прогнозування утворення, виявлення відходів та до збирання даних про них	4
6 Загальні вимоги до формування і подання даних про відходи	5

ДСТУ 3911—99
(ГОСТ 17.9.0.1—99)

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

ОХОРОНА ПРИРОДИ
ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ

ВИЯВЛЕННЯ ВІДХОДІВ
І ПОДАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДАНИХ
ПРО ВІДХОДИ
Загальні вимоги

ОХРАНА ПРИРОДЫ
ОБРАЩЕНИЕ С ОТХОДАМИ

ВЫЯВЛЕНИЕ ОТХОДОВ
И ПРЕДСТАВЛЕНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ ДАННЫХ
ОБ ОТХОДАХ
Общие требования

NATURE PROTECTION
WASTE TREATMENT

WASTE DETECTION
AND SUBMISSION OF THE INFORMATION
DATA ABOUT WASTE
General requirements

Чинний від 2001-01-01

1 ГАЛУЗЬ ВИКОРИСТАННЯ

Цей стандарт установлює загальні вимоги до прогнозування утворення, виявлення відходів, та подання інформаційних даних про відходи на всіх стадіях життєвого циклу продукції до нормативних документів (НД) на процеси і продукцію, зв'язаних із утворенням і переробленням відходів та до НД, зв'язаних з поданням даних про відходи, а також із використанням і обміном цими даними.

Вимоги цього стандарту застосовують на всіх стадіях життєвого циклу продукції, де передбачається утворення відходів або утворюються відходи, під час створення НД на процеси і продукцію, зв'язані з утворенням, переробленням, видаленням та використанням відходів, дотриманням екологічної безпеки, запобіганням природним і техногенним надзвичайним ситуаціям і з ліквідацією їхніх наслідків, а також під час збирання, оброблення та використання даних про відходи та технології їхнього перероблення.

Вимоги цього стандарту не замінюють і не скасовують чинні форми та види державної звітності.

2 НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

У цьому стандарті наведено посилання на такі стандарти:

ДСТУ 2102—92 Ресурси матеріальні вторинні. Терміни та визначення

ДСТУ 2195—99 (ГОСТ 17.9.0.2—99) Охорона природи. Поводження з відходами. Технічний паспорт відходу. Склад, вміст, викладення і правила внесення змін

ДСТУ 2226—93 Автоматизовані системи. Терміни та визначення

ДСТУ 2229—93 Системи оброблення інформації. Локальні обчислювальні мережі. Терміни та визначення

ДСТУ 2470—94 Надійність техніки. Системи технологічні. Терміни та визначення

ДСТУ 2617—94 Електрозв'язок. Мережі та канали передавання даних. Терміни та визначення

ДСТУ 3021—95 Випробування і контроль якості продукції. Терміни та визначення

ДСТУ 3044—95 Системи оброблення інформації. Подання даних. Терміни та визначення

ДСТУ 3052—95 Ресурсозбереження. Порядок встановлення показників ресурсозбереження у документації на продукцію

ДСТУ 3278—95 Система розроблення і поставлення продукції на виробництво. Основні терміни та визначення

ДСТУ 3910—99 (ГОСТ 17.9.1.1—99) Охорона природи. Поводження з відходами. Класифікація відходів. Порядок найменування відходів за генетичним принципом і віднесення їх до класифікаційних категорій.

3 ВИЗНАЧЕННЯ

У цьому стандарті використано такі терміни та визначення:

3.1 База даних — сукупність даних, які організовано за певними правилами, що передбачають загальні принципи опису, зберігання, та маніпулювання даними незалежно від прикладних програм.

3.2 Відходи (відхід) — речовини, матеріали і предмети, які утворюються в процесі людської діяльності, не мають подальшого використання за місцем утворення чи виявлення та яких їхній власник позбувається, має намір або повинен позбутися шляхом утилізації чи видалення.

Примітка 1. У довкіллі відходи виступають, з одного боку, як забруднення, що займають у ньому (довкіллі) певний простір та (або) спричиняють негативний вплив на інші живі і неживі об'єкти і субстанції, а з іншого боку — як вторинні матеріальні і енергетичні ресурси для можливої утилізації безпосередньо слідом за утворенням або після відповідного перероблення.

Примітка 2. Термін «відхід» застосовують для позначення конкретного різновиду відходів, що утворюється у фіксованому процесі і характеризується сукупністю певних показників, методів їхнього контролю і полів значень.

3.3 Відходи виробництва — за ДСТУ 2102.

3.4. Відходи споживання — за ДСТУ 2102.

3.5 Видалення відходів — здійснення операцій з відходами, що не призводять до їхньої утилізації.

3.6 Екологічна безпека — стан довкілля, за якого сукупність природних причин і наслідків людської діяльності (виробничої, військової, комунікаційної, будівельної, наукової, інформаційної, рекреаційної, медико-біологічної та будь-яких інших видів, зокрема дій щодо попередження наслідків природних і антропогенних катастроф і надзвичайних ситуацій) унеможливує або мінімізує безпосередні і подальші деградаційні зміни екосистем у довкіллі та негативні впливи на стан здоров'я населення.

3.7 Енергоносіє — товар, що може служити для вироблення механічної роботи, отримання тепла або приведення в дію фізичних і хімічних процесів.

3.8 Життєвий цикл виробництва, товарів і послуг — послідовні та взаємозв'язані процеси виробництва, споживання продукції і надання послуг, починаючи від видобування природних ресурсів та споживання сировинних матеріалів до остаточного видалення відходів.

3.9 Життєвий цикл продукції — за ДСТУ 3278.

3.10 Матеріальний (матеріально-енергетичний) баланс — співвідношення кількісних показників (маси, об'єму тощо) речовин (продуктів, субстанцій) і енергоносіїв, які надходять до місця (процесу), де утворюються відходи, і речовин (продуктів, субстанцій) і енергоносіїв, які утворюються в цьому місці (процесі), (сюди входять готова продукція, напівфабрикати і відходи). Матеріальний (матеріально-енергетичний) баланс визначається шляхом аналізу матеріальних (матеріально-енергетичних) потоків і перетворень у технологічних процесах (операціях) з використанням бухгалтерського обліку, нормативних даних і т.ін.

3.11 Носій даних — за ДСТУ 2226.

3.12 Організація даних — за ДСТУ 2226.

3.13 Перероблення відходів — здійснення будь-яких технологічних операцій, зв'язаних із зміною фізичних, хімічних чи біологічних властивостей відходів з метою підготовки їх до екологічно безпечного зберігання, перевезення, утилізації чи видалення

3.14 Періодичні випробування — за ДСТУ 3021.

3.15 Періодичний контроль — за ДСТУ 3021.

3.16 Повідомлення даних s за ДСТУ 2229.

3.17 Поводження з відходами — дії, спрямовані на запобігання утворенню (мінімізацію) відходів, їх збирання, перевезення, зберігання, оброблення (перероблення), утилізацію, видалення, знешкодження і захоронення, а також контроль за цими операціями та нагляд за місцями видалення

3.18 Стадія життєвого циклу продукції — за ДСТУ 3278.

3.19 Технічний контроль — за ДСТУ 3021.

3.20 Технологічна система — за ДСТУ 2470.

3.21 Утилізація відходів — використання відходів як вторинних матеріальних чи енергетичних ресурсів.

3.22 Файл — за ДСТУ 3044.

3.23 Формат даних — за ДСТУ 2617.

4 ПОЗНАЧЕННЯ І СКОРОЧЕННЯ

НД — нормативний документ;

ТПВ — технічний паспорт відходу;

ТЗ — технічне завдання;

НДР — науково-дослідні роботи зі створення продукції;

ІЕС — інформаційно-експертна система (підприємства, міста, регіону, галузева, державна)

з відходів;

ДКР — дослідно-конструкторська робота;

ДТР — дослідно-технологічна робота;

КТД — конструкторсько-технологічна документація.

5 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ПРОГНОЗУВАННЯ УТВОРЕННЯ, ВИЯВЛЕННЯ ВІДХОДІВ ТА ДО ЗБИРАННЯ ДАНИХ ПРО НИХ

5.1 Утворення відходів прогнозують на всіх стадіях життєвого циклу продукції, враховуючи на кожній стадії наступне утворення відходів під час використання продукції споживачем (експлуатації, ремонті, реновації) і в процесах перероблення відходів, а також під час розробки планів поведінки в аварійних ситуаціях та під час ліквідації їхніх наслідків.

5.2 Виявлення відходів здійснюють під час дослідного виробництва, доопрацювання дослідного зразка, дослідної апробації, підготовки виробництва, освоєння виробництва, поставлення на виробництво, виробництва, випробувань, контролю, поставлення, експлуатації, споживання, технічного обслуговування, ремонту, вдосконалення, модернізації, модифікації продукції, зняття продукції з виробництва, а також під час надання додаткових послуг, здійснення операцій поводження з відходами, які не ведуть до їх альтернативного використання, та на інших стадіях життєвого циклу продукції.

5.3 Прогнозування і виявлення відходів починають здійснювати на основі оцінки матеріального балансу кожного елемента життєвого циклу виробництва, товарів і послуг, який може бути вивчений на стадіях дослідження, обґрунтування розробки і в процесі розробки.

Прогнозування утворення і виявлення відходів повинно відповідати вимогам ДСТУ 3052 на всіх стадіях життєвого циклу продукції. Одночасно вносять дані про відходи, які є показниками ресурсозбереження, у ТПВ (ДСТУ 2195) і в документацію, означену в ДСТУ 3052 (розділ 5).

5.4 На стадіях дослідження, обґрунтування розробки і процесу розробки, включаючи розробку ТЗ на проведення НДР або на розробку нової продукції (технології), до складу вимог ТЗ докладають:

- використання наявних ІЕС з метою залучення утворених чи накопичених відходів замість первинних сировинних ресурсів і енергоносіїв для виробництва продукції, а також оцінювання техніко-економічних і санітарно-гігієнічного аспектів цих можливостей;
- прогнозування утворення і виявлення відходів у процесах виробництва й експлуатації (споживання) продукції;
- відвернення або мінімізацію утворення відходів;
- укладання ТПВ з присвоєнням літери «П», які містять дані про прогнозовані (передбачувані) відходи, і укладання ТПВ без літери «П» на фактично виявлені відходи згідно з вимогами ДСТУ 2195;
- можливість перероблення відходів, які утворюються внаслідок втрати продукцією споживчих властивостей;
- порядок реалізації тих вимог (із числа передбачених наступними розділами цього пункту цього стандарту), які можуть бути виявлені під час укладання ТЗ.

5.5 Під час виконання НДР:

- досліджують можливості використання наявних відходів замість первинної сировини у виробництві розроблюваної продукції;
- за допомогою матеріально-енергетичного балансу та інших методів оцінки процесів виробництва і споживання розроблюваної продукції прогнозують утворення відходів і здійснюють попередню паспортизацію кожного виду відходів, вносячи прогнозовані або експериментально отримані дані до ТПВ (відповідні додатки ДСТУ 2195) з присвоєнням цим ТПВ літери «П»;
- уточнюють порядок реалізації всіх вимог, передбачених цим стандартом.

5.6 Під час виконання ДКР і ДТР, створення експериментального зразка, дослідного зразка (партії), підготовки і поставлення продукції на виробництво та під час проведення випробувань усіх рівнів:

- вносять до КТД дані про відходи, зареєстровані в ІЕС, що їх використовують як сировину у енергоносії, із посиланням на ТПВ;
- вводять до складу КТД уточнені і доповнені ТПВ з літерою «П»;

— під час випробувань і технічного контролю перевіряють і уточнюють прогнольні та виявлені дані, які вже внесено до наявних ТПВ та паспортизують відходи, які виявляються безпосередньо під час здійснення випробувань (технічного контролю).

5.7 У процесах виробництва, споживання продукції, а також перероблення відходів усі виявлені відходи паспортизують відповідно до ДСТУ 2195. При цьому остаточно уточнюють ТПВ з літерою «П», які було заповнено на попередніх стадіях, після чого вилучають літеру «П» з ТПВ за порядком, що встановлюється підприємством, а також розробляють ТПВ на всі інші відходи, що виявляються, відповідно, в процесах виробництва, споживання або перероблення, а також — зберігання, транспортування, утилізації і видалення відходів.

6 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ФОРМУВАННЯ І ПОДАННЯ ДАНИХ ПРО ВІДХОДИ

6.1 Структура даних про відходи має відповідати вимогам ДСТУ 3910, ДСТУ 2195, ДСТУ 3052, чинним класифікаторам та іншим НД.

6.2 Внесення даних до ТПВ та до документації на продукцію згідно з вимогами ДСТУ 2195 та ДСТУ 3052 здійснюють уповноважені особи за порядком, який встановлюється керівником організації-розробника або підприємства-виробника відходів, який несе відповідальність за повноту і достовірність поданих даних про відходи.

6.3 Розробники продукції та виробники відходів накопичують дані, які отримують під час прогнозування утворення і виявлення відходів, на машинних носіях даних або, в разі відсутності необхідного матеріального забезпечення, в документації на папері.

6.4 Організацію даних у ТПВ з літерою «П», які передаються розробниками в складі документації за результатами НДР, у складі КТД і під час подання ТПВ виробниками відходів до відповідних ІЕС, здійснюють у форматі даних, який встановлено у відповідній ІЕС.

Під час подання даних у документації на папері, структура даних та вимоги до їх запису мають однозначно відповідати формату даних, встановленому ІЕС.

6.5 Уточнені та додаткові дані, запити та вимоги, що надходять від ІЕС відповідно до ДСТУ 2195, повідомляють у файлах встановленого формату даних на машинних носіях даних або роздрукованими на папері.

6.6 Уточнення і доповнення даних у ТПВ здійснюють, починаючи з прогнозування або виявлення кожного виду відходів до встановлення технології його перероблення, зберігання, транспортування, утилізації або видалення і задоволення вимог чинних НД, що регламентують поводження з відходами та визначеними категоріями речовин та матеріалів відповідно до національного законодавства і міжнародних угод.

За окремими видами даних про відходи у чинних НД можуть встановлюватися спеціальні вимоги до порядку їх уточнення і доповнення.

ДСТУ 3911–99 (ГОСТ 17.9.0.1–99)

УДК 500.3:006.354:504.064.4:658.567:006.354

13.030

Ключові слова: відходи, прогнозування утворення, виявлення відходів, стадії життєвого циклу продукції, технічний паспорт відходу, інформаційні дані про відходи, організація даних, повідомлення даних.

ГОСТ 17.9.0.1—99

МЕЖГОСУДАРСТВЕННЫЙ СТАНДАРТ

Охрана природы
Обращение с отходами

**ВЫЯВЛЕНИЕ ОТХОДОВ
И ПРЕДСТАВЛЕНИЕ
ИНФОРМАЦИОННЫХ ДАННЫХ
ОБ ОТХОДАХ**

Общие требования

Издание официальное

Межгосударственный совет
по стандартизации, метрологии и сертификации

ПРЕДИСЛОВИЕ

1 РАЗРАБОТАН Черновицким государственным научно-техническим центром по межотраслевым и региональным проблемам экологической безопасности и ресурсосбережения (ГНТЦ «Эко-ресурс»), Межгосударственным техническим комитетом по стандартизации «Вторичные материальные ресурсы» (МТК 349), Межгосударственным техническим комитетом по стандартизации «Управление состоянием окружающей среды» (МТК 508), Киевским институтом промышленной экологии (ИПЭ), Всероссийским научно-исследовательским институтом стандартизации, информации и сертификации сырья, материалов и веществ (ВНИИЦСМВ)

ВНЕСЕН Государственным комитетом стандартизации, метрологии и сертификации Украины

2 ПРИНЯТ Межгосударственным советом по стандартизации, метрологии и сертификации (протокол № 16 от 08.10.99)

За принятие проголосовали:

Наименование государства	Наименование национального органа стандартизации
Республика Армения	Армгосстандарт
Республика Беларусь	Госстандарт Республики Беларусь
Республика Казахстан	Госстандарт Республики Казахстан
Кыргызская Республика	Кыргызстандарт
Республика Молдова	Молдовастандарт
Российская Федерация	Госстандарт России
Украина	Госстандарт Украины

3 ВВЕДЕН В ДЕЙСТВИЕ приказом Госстандарта Украины от 3 февраля 2000 г. № 97

4 ВВЕДЕН ВПЕРВЫЕ

5 РАЗРАБОТЧИКИ: **З. С. Бройде**, канд. техн. наук (руководитель разработки); **Е. А. Макаров**, **И. И. Рождов**, **Л. И. Толкова**, **А. И. Сигал**, канд. техн. наук; **И. З. Аронов**, канд. техн. наук; **В. Г. Братчиков**, канд. техн. наук; **В. А. Улицкий**, канд. физ.-мат. наук; **А. Е. Васильвицкий**, канд. хим. наук

Настоящий стандарт не может быть полностью или частично воспроизведен, тиражирован и распространен в качестве официального издания на территории Украины без разрешения Госстандарта Украины

СОДЕРЖАНИЕ

	С.
1 Область применения	1
2 Нормативные ссылки	1
3 Определения	2
4 Обозначения и сокращения	3
5 Общие требования к прогнозированию образования, выявлению отходов и к сбору данных о них	4
6 Общие требования к формированию и представлению данных об отходах	5

МЕЖГОСУДАРСТВЕННЫЙ СТАНДАРТ

**ОХРАНА ПРИРОДЫ
ОБРАЩЕНИЕ С ОТХОДАМИ**

**ВЫЯВЛЕНИЕ ОТХОДОВ
И ПРЕДСТАВЛЕНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ ДАННЫХ
ОБ ОТХОДАХ**

Общие требования

**NATURE PROTECTION
WASTE TREATMENT**

**WASTE DETECTION
AND SUBMISSION OF THE INFORMATION
DATA ABOUT WASTE**

General requirements

Дата введения 2001—01—01

1 ОБЛАСТЬ ПРИМЕНЕНИЯ

Настоящий стандарт устанавливает общие требования к прогнозированию образования отходов, выявлению и представлению информационных данных об отходах на всех стадиях жизненного цикла продукции, к нормативным документам (НД) на процессы и продукцию, которые связаны с образованием и переработкой отходов, и к НД, связанным с представлением данных об отходах, а также с использованием и обменом этими данными.

Требования настоящего стандарта применяют на всех стадиях жизненного цикла продукции, где предполагается образование отходов или образуются отходы, при создании НД на процессы и продукцию, связанные с образованием, переработкой, удалением и использованием отходов, обеспечением экологической безопасности, предотвращением природных и техногенных чрезвычайных ситуаций и ликвидацией их последствий, а также при сборе, обработке и использовании данных об отходах и технологиях их переработки.

Требования настоящего стандарта не заменяют и не отменяют действующие формы и виды государственной отчетности.

2 НОРМАТИВНЫЕ ССЫЛКИ

В настоящем стандарте использованы ссылки на следующие стандарты:

ГОСТ 17.9.1.1—99 Охрана природы. Обращение с отходами. Классификация отходов. Порядок наименования отходов по генетическому принципу и отнесения их к классификационным категориям

ГОСТ 17.9.0.2—99 Охрана природы. Обращение с отходами. Технический паспорт отхода. Состав, содержание, изложение и правила внесения изменений

ГОСТ 27.004—85 Надежность в технике. Системы технологические. Термины и определения
ГОСТ 15971—90 Система обработки информации. Термины и определения
ГОСТ 16504—81 Система государственных испытаний продукции. Испытания и контроль качества продукции. Основные термины и определения
ГОСТ 17657—79 Передача данных. Термины и определения
ГОСТ 20886—85 Организация данных в системах обработки данных. Термины и определения
ГОСТ 24402—88 Телеобработка данных и вычислительные сети. Термины и определения
ГОСТ 30167—95 Ресурсосбережение. Порядок установления показателей ресурсосбережения в документации на продукцию.

3 ОПРЕДЕЛЕНИЯ

В настоящем стандарте применяют следующие термины с соответствующими определениями:

3.1 **База данных** — по ГОСТ 20886.

3.2 **Жизненный цикл продукции** — совокупность взаимосвязанных процессов последовательного изменения состояния продукции от начала исследования и обоснования разработки до прекращения эксплуатации изделия, применения (хранения) материала.

3.3 **Жизненный цикл производства, товаров и услуг** — последовательные и взаимосвязанные процессы производства, потребления продукции и оказания услуг, начиная от извлечения природных ресурсов и потребления сырьевых материалов до окончательного удаления отходов.

3.4 **Материальный (материально-энергетический) баланс** — соотношение количественных показателей (массы, объема и т.п.) веществ (продуктов, субстанций) и энергоносителей, которые поступают к месту (процессу), где образуются отходы, и веществ (продуктов, субстанций) и энергоносителей, которые образуются в этом месте (процессе), включая готовую продукцию, полуфабрикаты и отходы. Материальный (материально-энергетический) баланс определяется путем анализа материальных (материально-энергетических) потоков и превращений в технологических процессах (операциях) с использованием бухгалтерского учета, нормативных данных и т.п.

3.5 **Носитель данных** — по ГОСТ 15971.

3.6 **Обращение с отходами** — действия, направленные на предотвращение (минимизацию) образования отходов, сбор, перевозку, хранение, обработку (переработку), утилизацию, удаление, обезвреживание и захоронение, включая контроль за этими операциями и надзор за местами удаления.

3.7 **Организация данных** — по ГОСТ 20886.

3.8 **Отходы (отход)** — любые вещества, материалы и предметы, образующиеся в процессе человеческой деятельности и не используемые затем по месту образования или выявления, от которых их собственник избавляется, намерен или обязан избавиться путем их утилизации или удаления.

Примечания

1 В окружающей среде отходы выступают, с одной стороны, как загрязнения, занимающие в ней (окружающей среде) определенное пространство и (или) оказывающие негативное воздействие на другие живые и неживые объекты и субстанции, а с другой стороны — как вторичные материальные и энергетические ресурсы для возможной утилизации непосредственно вслед за образованием либо после соответствующей переработки.

2 Термин «отход» применяют для обозначения конкретной разновидности отходов, образующейся в фиксированном процессе и характеризующейся определенной совокупностью показателей, методов их контроля и полей значений.

3.9 **Отходы производства** — остатки сырья, материалов, полуфабрикатов, образовавшиеся при производстве продукции или выполнении работ и утратившие полностью или частично исходные потребительские свойства.

3.10 Отходы потребления — изделия и материалы, утратившие свои потребительские свойства в результате физического или морального износа.

3.11 Переработка отходов — осуществление любых технологических операций, связанных с изменением физических, химических или биологических свойств отходов с целью подготовки их к экологически безопасному хранению, перевозке, утилизации или удалению.

3.12 Периодические испытания — по ГОСТ 16504.

3.13 Периодический контроль — по ГОСТ 16504.

3.14 Сообщение данных — по ГОСТ 24402.

3.15 Стадии жизненного цикла продукции — части жизненного цикла продукции, характеризующиеся определенным состоянием конкретной продукции, совокупностью видов предусмотренных работ и их конечными результатами. Основными стадиями жизненного цикла продукции являются исследования и обоснование разработки, процесс разработки, производство и эксплуатация. Стадии жизненного цикла продукции включают научно-исследовательские работы по созданию продукции, аванпроект, опытно-конструкторские работы, опытно-технологические работы, анализ проекта, опытное производство, экспертизу технической документации, доработку опытного образца, опытную апробацию, планирование производства, подготовку производства, освоение производства, постановку на производство, производство, испытания, контроль, поставку, авторский надзор, техническое обслуживание, ремонт, совершенствование, модернизацию, модификацию продукции, корректирование технической документации, снятие продукции с производства.

3.16 Технический контроль — по ГОСТ 16504.

3.17 Технологическая система — по ГОСТ 27.004.

3.18 Удаление отходов — осуществление операций с отходами, которые не ведут к их утилизации.

3.19 Утилизация отходов — использование отходов как вторичных материальных или энергетических ресурсов.

3.20 Файл — по ГОСТ 20886.

3.21 Формат данных — по ГОСТ 17657.

3.22 Экологическая безопасность — состояние окружающей среды, при котором совокупность природных причин и последствий человеческой деятельности (производственной, военной, коммуникационной, строительной, научной, информационной, рекреационной, медико-биологической и каких-либо иных видов, включая действия по предупреждению последствий природных и антропогенных катастроф и чрезвычайных ситуаций) исключает либо минимизирует непосредственные и последующие деградационные изменения экосистем в окружающей среде и негативные воздействия на состояние здоровья населения.

3.23 Энергоноситель — товар, который может служить для производства механической работы, получения тепла или приведения в действие физических и химических процессов.

4 ОБОЗНАЧЕНИЯ И СОКРАЩЕНИЯ

НД — нормативный документ;

ТПО — технический паспорт отхода;

ТЗ — техническое задание;

НИР — научно-исследовательские работы по созданию продукции;

ИЭС — информационно-экспертная система (предприятия, города, региона, отраслевая, государственная) по отходам;
ОКР — опытно-конструкторская работа;
ОТР — опытно-технологическая работа;
КТД — конструкторско-технологическая документация.

5 ОБЩИЕ ТРЕБОВАНИЯ К ПРОГНОЗИРОВАНИЮ ОБРАЗОВАНИЯ, ВЫЯВЛЕНИЮ ОТХОДОВ И К СБОРУ ДАННЫХ О НИХ

5.1 Образование отходов прогнозируют на всех стадиях жизненного цикла продукции, учитывая на каждой стадии последующее образование отходов при использовании продукции потребителем (эксплуатации, ремонте, реновации) и в процессах переработки отходов, а также при разработке планов поведения в аварийных ситуациях и при ликвидации их последствий.

5.2 Выявление отходов осуществляют при опытном производстве, доработке опытного образца, опытной апробации, подготовке производства, освоении производства, постановке на производство, производстве, испытаниях, контроле, поставке, эксплуатации, потреблении, техническом обслуживании, ремонте, совершенствовании, модернизации, модификации продукции, снятии продукции с производства, а также при оказании дополнительных услуг, осуществлении операций по обращению с отходами, которые не ведут к их альтернативному использованию, и на других стадиях жизненного цикла продукции.

5.3 Прогнозирование и выявление отходов начинают осуществлять на основе оценки материального баланса каждого элемента жизненного цикла производства, товаров и услуг, который может быть изучен на стадиях исследования, обоснования разработки и в процессе разработки.

Прогнозирование образования и выявление отходов должны соответствовать требованиям ГОСТ 30167 на всех стадиях жизненного цикла продукции. Одновременно вносятся данные об отходах, являющихся показателями ресурсосбережения, в ТПО (ГОСТ 17.9.0.2) и в документацию, указанную в ГОСТ 30167 (раздел 5).

5.4 На стадиях исследования, обоснования разработки и процесса разработки, включая разработку ТЗ на проведение НИР или на разработку новой продукции (технологии), в состав требований ТЗ включают:

- использование имеющихся ИЭС с целью вовлечения существующих отходов вместо первичных сырьевых ресурсов и энергоносителей для производства продукции, включая оценку технико-экономических и санитарно-гигиенического аспектов этих возможностей;
- прогнозирование образования и выявление отходов в процессах производства и эксплуатации (потребления) продукции;
- предотвращение или минимизацию образования отходов;
- составление ТПО с присвоением литеры «П», содержащих данные о прогнозируемых (предполагаемых) отходах, и составление ТПО без литеры «П» на фактически выявленные отходы в соответствии с требованиями ГОСТ 17.9.0.2;
- возможность переработки отходов, образующихся в результате утраты продукцией потребительских свойств;
- порядок реализации тех требований (из числа предусмотренных последующими разделами данного пункта настоящего стандарта), которые могут быть выявлены при составлении ТЗ.

5.5 При выполнении НИР:

- исследуют возможность использования существующих отходов вместо первичного сырья в производстве разрабатываемой продукции;
- с помощью материально-энергетического баланса и других методов оценки процессов производства и потребления разрабатываемой продукции прогнозируют образование отходов

и осуществляют предварительную паспортизацию по каждому виду отходов, внося прогнозируемые или экспериментально полученные данные в ТПО (соответствующие приложения ГОСТ 17.9.0.2) с присвоением этим ТПО литеры «П».

— уточняют порядок реализации всех требований, предусмотренных данным стандартом.

5.6 При выполнении ОКР и ОТР, создании экспериментального образца, опытного образца (партии), подготовке и постановке продукции на производство и при проведении испытаний всех уровней:

— вносят в КТД данные об отходах; зарегистрированных в ИЭС и используемых в качестве сырья и энергоносителей, со ссылкой на ТПО;

— вводят в состав КТД уточненные и дополненные ТПО с литерой «П»;

— при испытаниях и техническом контроле проверяют и уточняют прогнозные и выявленные данные, внесенные в уже имеющиеся ТПО, и паспортизуют отходы, которые выявляются непосредственно при осуществлении испытаний (технического контроля).

5.7 В процессах производства, потребления продукции, а также переработки отходов все выявленные отходы паспортизуют в соответствии с ГОСТ 17.9.0.2. При этом окончательно уточняют ТПО с литерой «П», заполненные на предыдущих стадиях, после чего исключают литеру «П» из ТПО в порядке, устанавливаемом предприятием, а также разрабатывают ТПО на все остальные отходы, которые выявляются, соответственно, в процессах производства, потребления или переработки, а также — хранения, транспортирования, утилизации и удаления отходов.

6 ОБЩИЕ ТРЕБОВАНИЯ К ФОРМИРОВАНИЮ И ПРЕДСТАВЛЕНИЮ ДАННЫХ ОБ ОТХОДАХ

6.1 Структура данных об отходах должна соответствовать требованиям ГОСТ 17.9.1.1, ГОСТ 17.9.0.2, ГОСТ 30167, действующим классификаторам и другим НД.

6.2 Внесение данных в ТПО и в документацию на продукцию согласно требованиям ГОСТ 17.9.0.2 и ГОСТ 30167 осуществляют уполномоченные лица в порядке, устанавливаемом руководителем организации-разработчика или предприятия-производителя отходов, который несет ответственность за полноту и достоверность представляемых данных об отходах.

6.3 Разработчики продукции и производители отходов накапливают данные, получаемые при прогнозировании образования и выявлении отходов, на машинных носителях данных или, в случае отсутствия необходимого материального обеспечения, в документации на бумаге.

6.4 Организацию данных в ТПО с литерой «П», которые передаются разработчиками в составе документации по результатам НИР, в составе КТД и при представлении ТПО производителями отходов в соответствующие ИЭС, осуществляют в формате данных, который установлен в соответствующей ИЭС.

При представлении данных в виде документации на бумаге структура данных и требования к их записи должны однозначно соответствовать формату данных, установленному ИЭС.

6.5 Уточненные и дополнительные данные, запросы и требования, поступающие от ИЭС в соответствии с ГОСТ 17.9.0.2, сообщают в файлах установленного формата данных на машинных носителях данных или распечатанными на бумаге.

6.6 Уточнение и дополнение данных в ТПО осуществляют, начиная с прогнозирования или выявления каждого вида отходов, до установления технологии его переработки, хранения, транспортирования, утилизации или удаления и удовлетворения требований действующих НД, регламентирующих обращение с отходами и определенными категориями веществ и материалов в соответствии с национальным законодательством и международными соглашениями.

По отдельным видам данных об отходах в действующих НД могут быть установлены специальные требования к порядку их уточнения и дополнения.

Ключевые слова: отходы, прогнозирование образования, выявление отходов, стадии жизненного цикла продукции, технический паспорт отхода, информационные данные об отходах, организация данных, сообщение данных.

Редактор **Г. Ярмиш**
Технічний редактор **Т. Новікова**
Коректор **Г. Ніколаєва**
Комп'ютерна верстка **С. Павленко**

Підписано до друку 14.06.2000. Формат 60×84 1/8.
Ум. друк. арк. 2,32. Зам. **1652** Ціна договірна.

Відділ поліграфії науково-технічних видань УкрНДІСІ
03150, Київ-150, вул. Горького, 174